

dum est, quasi ipse distributus in partes, una parte locum unum, alia alium occupet, ac tæatur; nam Deus spiritus est, & omnis exers divisionis. Quis enim audeat Deum, tamquam in vestigio positum, loci alicujus finibus circumscribere, cum ipse de se dicat: Numquid non cælum & terram ego impleo? Quod rursum sic accipiendum est, Deum cælum ac terram, quæque cælo, ac terra comprehensa sunt, vi sua, ac virtute complecti, non autem ipsum ullo loco contineri: adest enim rebus omnibus Deus, vel creans ipsas, vel conservans creatas, nulla regione, nullis finibus vel circumscriptus, vel ita definitus, quo minus & naturam, & potestatem suam præsens ubique constituat, quod beatus David expressit illis verbis: Si ascendero in cælum, tu illic es. Verum etsi præsens adit Deus in locis & rebus omnibus, nullis, ut diximus, terminis definitus, tamen in divinis scripturis sæpe dicitur habere domicilium suum in cælo; quod idè factum videmus, quod cæli, quos suspicimus, sunt nobilissima mundi pars, idemque remanent incorrupti, præstantes vi, magnitudine, ac pulchritudine cæteris corporibus, certique ac stabilibus motibus præditi. Ergo ut excitaret hominum animos Deus ad contemplantam infinitam suam potestatem, ac majestatem, quæ maximè elucet in opere colorum se in divinis scripturis habitare testatur in cælis: sæpe etiam, quod res est, declarat, nullam esse mundi partem, quæ non præsentis Dei natura, & potestate comprehensa sit. Quamquam in hac cogitatione fideles non solum communi omnium

Parentis imaginem sibi proponunt, sed etiam in cælo regnantis Dei, ut oraturi meminerint, mentem, animumque esse referendum ad cælum; quantumque spæ, ac fidei affert eis Patris nomen, tantum Christianæ humilitatis, ac pietatis adjungat præstans illa natura, ac divina majestas Patris nostri, qui est in cælis. Quæ verba præstunt etiam orantibus, quid petendum sit: Omnis enim postulatio nostra, quæ ad hujus vitæ usum, ac necessitatem pertinet, nisi cum celestibus sit conjuncta bonis, & ad illum finem dirigatur, inanis est, & indigna Christiano. Quare monebunt pios auditores Parochi de hac ratione præcationis; & admonitionem illa Apostoli auctoritate comprobabant: Si consurrexistis cum Christo, quæ sursum sunt querite, ubi Christus est in dextera Dei sedens: quæ sursum sunt, sapite, non quæ super terram.

SANCTIFICETUR NOMEN TUUM.

Quid à Deo petendum, quove ordine id agendum sit, magister ipse, ac Dominus omnium docuit, & imperavit; nam cum studii, & desiderii nostri nuncia sit, & interpres oratio, tum rectè, & ratione petimus, cum postulatio non ordo sequitur ordinem rerum expectandarum. Monet autem nos vera charitas, totum ut animum, ac studium conferamus in Deum: qui quoniam solus est in se ipso summum bonum, jure est præcipuo quodam, ac singulari amore diligendus. Nec verò ex animo, & unicè potest amari Deus, nisi referat ac naturis omnibus ejus honor,

Colos.

3.

& gloria præponatur; bona enim, & nostra, & aliena, & omnino omnia, quæcumque boni vocabulo nominantur, ab illo profecta summo ipsi bono cedunt. Quare ut ordine procederet oratio, Salvator petitionem hanc de summo bono principem, & caput constituit petitionum reliquarum, docens nos, priusquam ea, quæ nobis, aut proximo cuique opus sint postulemus, quæ propria sint Dei gloriæ, petere debere, ipsique Deo studium, & desiderium ejus rei nostrum exponere. Quo facto manebimus in officio charitatis, quæ doceatur, & plus Deum, quàm nos ipsos, diligere, & primùm petere, quæ Deo cupiamus, deinde, quæ nobis optemus. Et quoniam desiderium, & petitio sunt earum rerum, quibus caremus; nec verò Deo, id est ejus nature, fieri accessio potest, aut augeri ulla re divina substantia, quæ inexplicabile in modum est omni perfectione cumulata; intelligendum est, extra hæc esse, quæ à Deo ipsi Deo petimus, & ad externam ejus gloriam pertinere: cupimus enim, & petimus, ut Dei nomen notius sit gentibus; ut ejus regnum amplificetur; ut plures quotidie obediant divino numini; quæ tria, Nomen, Regnum, Obsecratia, non in illo ipso sunt in timo Dei bono, sed assumuntur extrinsecus. Verum ut hæc petitiones quam vim habeant, & quid valeant, planius intelligatur, Pastoris erunt partes, monere fidelem populum, verba illa: Sicut in cælo, & in terra, ad singulas referri posse primarum trium postulatioem; ut, Sanctificetur nomen tuum, sicut in cælo, & in terra, item: Advēniat regnum tuum, sicut in cælo,

& in terra, similiter: Fiat voluntas tua, sicut in cælo, & in terra. Cum autem petimus, ut sanctificetur nomen Dei; id sentimus, ut augeatur sanctitas, & gloria divini nominis. Quo loco Parochus animadvertet, ac docebit pios auditores, non id dicere Salvatoreem, ut eodem modo sanctificetur in terra, quo & in cælo, id est, ut amplitudine terrestris sanctificatio celestem exæquet: hoc enim fieri nullo pacto potest: sed ut ex charitate, & intimo animi studio id agatur. Etsi verissimum illud est, sicuti est, divinum nomen per se sanctificatione non egere, cum sanctum, & terribile sit, quemadmodum ipse Deus suapte natura sanctus est: neque ei ulla sanctitas, quæ ab omni æternitate præditus non fuerit, possit accedere: tamen, quòd in terris longè minori honore afficitur, quàm par est, nonnumquam etiam maledictis, & nefariis vocibus violatur; propterea cupimus, ac petimus, ut laudibus, honore, gloria celebretur ad exemplum laudum, honoris, & gloriæ, quæ illi in cælo tribuantur; id est, ut sic honor, & cultus in mente, in animo, in ore versetur, ut omni veneratione & intima, & externa prosequamur, omni celebritate excelsum, purum, & gloriosum Deum ad imitationem superiorum, ac celestium civium complectamur. Ut enim coles summa consensione, gloria, & prædicatione efferunt Deum: sic precamur, ut idem contingat orbi terrarum, & omnes gentes Deum cognoscant, colant & venerentur; ut nulli planè mortales reperiantur, qui non & suscipiant Christianam religionem, & se totos Deo dicantes credant ex eo omnem

Psalm.
110.Hier.
23.Psalm.
138.

Ephes.
5.

omnem sanctitatis fontem existeret, neque quidquam esse purum, aut sanctum, quod non à sanctitate divini nominis oriatur. Testatur enim Apostolus mundatam esse Ecclesiam in lavacro aque, in verbo vite: significat autem verbum vite, nomen Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, in quo baptizamur, & sanctificamur. Itaque, quoniam nulla cuiusquam expiatio, nulla munditia, & integritas esse potest, super quo non sit invocatum divinum nomen; cupimus, & petimus à Deo, ut omne hominum genus, relictis impuræ infidelitatis tenebris, ac radiis divini luminis illustratum, hujus vim non agnoscat sic, ut in eo veram quaerat sanctitatem; & in nomine sanctæ, & individue Trinitatis Baptismi Sacramentum suscipiens ipsius Dei dextera, perfectam vim sanctitatis consequatur. Pertinet verò optatum, & postulatio nostra non minus etiam ad eos, qui flagitiis, & sceleribus contaminati, puram Baptismi integritatem, & innocentie stolam amiserunt: quare factum est, ut in illis miseris suam iterum sedem impurissimus spiritus collocarit. Optamus igitur, & precamur à Deo, ut in ipsis etiam sanctificetur nomen ejus; ut ad cor, & ad sanitatem redeuntes, Sacramento Penitentiae redimant pristinam sanctitatem, seque ipsos purum, ac sanctum Deo templum; ac domicilium prebeant. Oramus denique, hinc ut sum Deus præferat omnium mentibus; quo videre possint, omne datum optimum, & omne donum perfectum, descendentis à Patre luminum, ad nos divinitus esse delatum: quo temperantiam, justitiam, vitam, salutem,

Jacob.
2.

omnia denique animi, corporis, externa vitalia, ac salutaria bona illi accepta referant; à quo, quemadmodum prædicat Ecclesia, bona cuncta procedunt: si quid luce sua sol, si quid reliqua sidera motu, & cursu prosunt hominum generi; si circumfuso hoc alimur spiritu; si terra frugum, & fructuum ubertate vitam sustinet omnium; si opera magistratuum quiete, ac tranquillitate fruimur; & hæc, & hujus generis bona innumera-bilia nobis suppeditat immensa Dei benignitas. Quin etiam, quas philosophi secundas causas appellat, interpretari debemus, mirabiliter effectas quasdam, & ad usum nostrum accommodatas Dei manus, quibus nobis sua bona distribuit, ac longè, latèque diffundit. Quod autem maximè rem continet in hac petitione, illud est, ut omnes agnoscant, & venerentur Sanctissimum Jesu Christi sponsam, & parentem nostram Ecclesiam: in qua una est fons ille amplissimus, atque perpetuus ad eluendas, & expiandas omnes peccatorum sordes, unde hauriuntur universa salutis, & sanctificationis sacramenta; quibus quasi celestibus quibusdam fistulis in nos à Deo ille sanctitatis ros, & liquor effunditur: ad quam solam, & ad eos, quos suo sinu, & gremio complexa est, pertinet divini illius imploratio nominis, quod unum sub celo datum est hominibus, in quo oporteat nos salvos fieri. Verùm Parochi maximè hunc locum urgere debent, boni esse filii, non solum Patrem Deum orare verbis, sed re etiam, & actione conari, ut eluceat in ipso sanctificatio divini nominis. Utinam non essent, qui, cum oratione hanc Dei nomi-

Act. 4

Rom. 2.

Ezech.
36.Ephes.
2.Matt.
5.

1. Pet. 2.

nominis sanctificationem assidue postulent, factis, quantum in ipsis est, illud violant, atque contaminant: quorum culpa interdum ipsi etiam Deo maledicunt. In quos dictam est ab Apostolo: Nomen Dei per vos blasphematur inter gentes. Et apud Ezechielem legitur: Ingressi sunt ad Gentes, ad quas introierunt, & polluerunt nomen sanctum meum; cum diceretur de eis: Populus Domini iste est, & de terra ejus egressi sunt. Qualis enim est vita, & ut sunt eorum mores, qui religionem protestantur, sic de religione ipsa, & deque ejus auctore religionis multitudo imperita judicare solet. Quare qui vivunt ex Christiana religione, quam susceperunt, & ad ejus regulam orationem, & actiones dirigunt suas, magnam facultatem præbent aliis laudandi nomen celestis Parentis, & omni honore, & gloria celebrandi. Nobis enim ipse has partes imposuit Dominus, ut illustribus virtutis actionibus excitemus homines ad laudem, & prædicationem divini nominis: ad quos loquitur in hunc modum apud Evangelistam; Sic luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona, & glorificent Patrem vestrum, qui in cælis est, Et Princeps Apostolorum: Conversationem vestram inter Gentes habentes bonam: ut ex bonis operibus vos considerantes, & glorificent Deum.

ADVENIAT REGNUM TUUM.

Regnum celeste, quod altera hac petitione postulamus, ejusmodi est, ut eò referatur, ac terminetur omnis Evangelii predicatio; nam & inde exorsas est ad penitentiam

cohortari S. Joannes Baptista, dum, Penitentiam, inquit, agite: appropinquavit enim regnum cælorum. Nec aliud fecit initium suæ prædicationis Salvator humani generis; & in illo salutaris sermone, quo beatitudinis vias discipulis in monte monstravit, tamquam proposito orationis argumento principium duxit à regno cælorum: nam, beati, inquit, pauperes spiritu: quoniam ipsorum est regnum cælorum. Quin etiam vim retinere cupientibus, attulit illam causam necessarie perfectionis: Et aliis civitatibus oportet me evangelizare regnum Dei: quia idèò missus sum. Hoc idem postea regnum prædicare jussit Apostolos; & illi, qui se ire ad sepeliendum patrem suum velle dixerat, respondit; Tu autem vade, & annuncia regnum Dei. Cum verò resurrexisset à mortuis, per illos quadraginta dies, quibus apparuit Apostolis, loquebatur de regno Dei. Quare Parochi hunc secunde postulati-onis locum diligentissime tractent, ut fideles auditores, quante sit in hac petitione vis, ac necessitas, intelligant. Primum autem ipsis ad rem scienter, subtiliterque explicandam, magnam facultatem dabit ea cogitatio, quod, etsi hæc petitio conjuncta sit cum reliquis omnibus, eam tamen separatim etiam adhiberi jusserit à cæteris, ut, quod petimus, summo studio queramus, ait enim: Querite primum regnum Dei, & justitiam ejus: & hæc omnia adjicientur vobis. Et quidem tanta vis, & copia celestium munerum hac postulatione continetur, ut omnia complectatur, que ad corpoream, & spirituales vitam tuendam sunt necessaria;

Matt.
3.Matt.
5.
Luc. 4.Matt.
10.

Luc. 9.

Act. 1.

Matt.
6.Mun
saria;

cultum ac venerationem consecramur: ut, quemadmodum dixit *Gal. 2.* Apostolus; Vivo autem jam non ego: vivit verò in me Christus; ita nobis dicere liceat; Regno ego, jam non ego; regnat verò in me Christus. Id autem regnum justitia dicitur, quia Christi Domini justitia constitutum est. Ac de hoc regno sic loquitur apud Sanctum Lucam Dominus: Regnum Dei intra vos est. Nam etsi Jesus Christus per fidem regnat in omnibus, qui gremio, ac sinu Sanctissimæ Matris Ecclesiæ continentur; præcipuo tamen modo regit eos, qui præstanti fide, spe, & charitate præditi, se tanquam pura quædam, & viva membra, Deo præbuerunt: & in his Dei gratiæ regnum esse dicitur. Est verò etiam Dei gloriæ regnum illud, de quo Christum Dominum apud Sanctum Mattheum loquentem audimus: Venite benedicti Patris mei, possidete paratum vobis regnum à constitutione mundi. Quod idem ab eo regnum, apud Sanctum Lucam, latro admirabiliter, sua scelera recognoscens, expetebat in hunc modum: Domine, memento mei cum veneris in regnum tuum. Sanctus etiam Joannes meminit hujus regni: Nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu Sancto, non potest introire in regnum Dei. Meminit item Apostolus ad Ephesios: Omnis fornicator, aut immundus, aut avarus, quod est idolorum servitus, non habet hereditatem in regno Christi, & Matthei Dei. Eodem pertinent aliquot similitudines Christi Domini, loquentis de regno colorum. Necesse est autem, prius ponere regnum gratiæ: neque enim fieri potest, ut in ullo regnet Dei gloria, nisi ejusdem

gratia in illo regnarit. Est verò gratia, ipsius sententia Salvatoris, fons aquæ salientis in vitam æternam. Gloriam autem quid esse dicemus, nisi gratiam quandam perfectam, & absolutam? quæ quidem enim fragili hoc, & mortali corpore vestiti sumus, dum in hac cæca peregrinatione, & exilio vagi, & imbecilles absumus à Domino, sæpè labimur, & cadimus, subiecto regi gratiæ adminiculo, quo nitebamur: cum autem regni gloriæ, quod perfectum est, lux nobis illuxerit, firmi, ac stabiles perpetuò consistemus; omne enim & vitium, & incommodum exhaurietur: omnis infirmitas confirmata roborabitur: ipse denique nostra in anima, & in corpore regnabit Deus: que res uberius in Symbolo tractata est, cum de resurrectione carnis ageretur. His igitur expositis, que communem regni Dei sententiam declarant, quid sibi hæc petitiõ proprie velit, dicendum est. Petimus autem à Deo, ut regnum Christi, quod est Ecclesiæ, propagetur; ut se ad fidem Christi Domini, & ad accipiendam veri Dei cognitionem convertant infideles, & Judæi; & Schismatici, ac Hæretici redeant ad sanitatem, & ad Ecclesiæ Dei communionem, à qua discederunt, revertantur; ut compleatur, & ad exitum perducatur, Dilata locum tentorii tui, & pelles tabernaculorum tuorum extende: longos fac funiculos tuos, & clavos tuos consolida. Ad dexteram enim, & ad levam penetraabis. Quia dominabitur tui, qui fecit te. Et idem: Ambulabant Gentes in lumine tuo, & reges in splendore ortus tui. Leva in circuitu oculis

Joan. 4.

Isai. 54

Isai. 60

tuos, & vide: omnes isti congregati sunt, venerunt tibi: filii tui de longè venient, & filii: tææ de latere surgent. Verùm quia sunt in Ecclesiâ, qui verbis confitentibus Deum, factis negantes, deformatam fidem præferant, in quibus propter peccatum dæmon habitat, ac dominatur tanquam in propriis domiciliis; petimus etiam, ut ad eos veniat regnum Dei; quo illi, peccatorum discussa caligine, & radiis divinæ læcis illustrati, restituantur in filiorum Dei pristina dignitate; ut, omnibus è suo regno, cælestis Pater, sublati hæreticis, atque schismaticis, ejectioneque offensionibus, ac scelerum causis, aream purget Ecclesiæ, quæ, Deo cultum piè, sanctèque adhibendo, quieta, ac tranquilla pace profuerit. Petimus denique, ut solus in nobis vivat, solus regnet Deus; ne sit posthac mortis locus: sed, ut illa absorbeat in victoria Christi Domini nostri, qui, disjecto, ac dissipato omni hostium principatu, potestate, & virtute, suo omnia subiciat imperio. Erit autem curæ Parochis, ut quod postulat hujus ratio petitionibus, fidem populum doceant, quibus cogitationibus, & meditationibus instructos, hæc piè Deo preces facere possit. Ac primum hortantur, ut vim, ac sententiam intueatur illius similitudinis à Salvatore introductæ: Simile est regnum colorum thesauro abscondito in agro: quem, qui invenit homo, abscondit, & præ gaudio illius vadit, & vendit universa que habet, & emit agrum illum. Nam qui noverit Christi Domini divitias, is præ illis omnia contemnet, huic facultates, opes, potentia

Matth. 13.

Matth. 13.

sordescunt: nihil enim est, quod illi summo pretio comparari, invidè verò, quare in conspectu ejus stare possit. Quare, quibus id nosse contigerit, exclamabunt illi, ut Apostolus: Omnia detrimentum feci, & scorbitor ut stercora, ut Christum lucrificarem. Hæc est illa insignis Evangelii margarita, in quam, qui pecuniam ex omnium bonorum venditione redactam, erogavit, is beatitudine fruatur sempiterna. O nos felices! si tantum luminis nobis præferret Jesus Christus, ut illam videre possemus divinæ gratiæ margaritam, qua ipse regnat in suis; nam & nostra omnia, & nos ipsos venundaremus, ut emptam illam tueremur; tum enim denique nobis id non dubitant dicere liberet: Quis nos separabit à charitate Christi? Præstantem verò regni gloriæ excellentiam, si, qua sit, scire volumus, eandem de illa, & Propheta, & Apostoli vocem, atque sententiam audiamus: Oculis non vidit, neque auris audivit, neque in cor hominis ascendit, que præparavit Deus iis, qui diligunt illum. Proficiet autem ad impetrandum maximè, quod petimus, si, qui simus, ipsi nobiscum reputemur, idest, Adam progenies, jure è paradiso ejecti, & exales; quorum indignitas, ac perversitas summum Dei odium, ac sempiternas penas postulat. Quare demissum tum, & abjecto animo simus oportet. Nostra etiam erit plena Christianæ humilitatis oratio: & omnino nobis ipsi diffidentem, illius more publicani confitentem in Dei misericordiam, totumque ejus benignitati tribuentem, ipsi gratias æque immortales, qui nobis suum spiritum sit clarigitus, quo freti clama-

Phil. 3.

Matth. 13.

Rom. 9.

Isai. 54
1. Cor. 2.

Luc. 18

Rom. 3. clamare audeamus, Abba, Pater: suscipiens etiam illam curam, & cogitationem, quid agendum, quid contra vitandum sit, ut ad cælestem regnum pervenire possimus: non enim à Deo ad otium, & ad inertiam vocati sumus: quiniimò inquit; Regnum cælorum vim patitur, & violenti rapiunt illud; & Si vis ad vitam ingredi, serva mandata. Itaque non est serva petere regnum Dei, nisi sumum ipsi etiam studium, & operam adhibeant homines; nam adiutores sint oportet, & administri Dei gratiæ in eo tenendo cursu, quo pervenitur in cælum. Numquam nos deserit Deus, qui nobiscum se futurum perpetuò pollicitus est: munus ut nobis videndum sit, ne Deum, & nos ipsos deseramus. Ac Dei quidem sunt in hoc Ecclesiæ regno omnia, quibus & vitam tuetur hominum, & salutem illis conficit sempiternam, & quæ sub aspectu non cadunt, Angelorum copiæ, & plenissimum virtutis cælestis visibile hoc munus Sacramentorum. In his tantum nobis præsidii est divinitus constitutum, ut non modò ab acerrimorum hostium regno tuti esse, sed ipsam etiam tyrannum, ejusque nefarios satellites prosternere, & concutere possimus. Quare vehementer ad extremum petamus à Dei spiritu, nos ut omnia jubeat è sua voluntate facere, & Satanæ ut tollat imperium, nullam ut in nobis summo illo die potestatem habeat; ut vincat, & triumphet Christus; ut vigeant ejus leges toto orbe terrarum; ut decreta serventur, nullus ut proditor, aut desertor ejus sit; sed tales se præbeant omnes, ut in regis Dei conspectum non dubi-

Matth.
11. &
19.

tanter veniant, & constitutam illis ex omni æternitate possessionem audeant reguli cælestis, ubi beati cum Christo sempiterno ævo fruatur.

FIAT VOLUNTAS TUA.

Cum à Christo Domino dictum sit; Qui omnis, qui dicit mihi, Domine, Domine, intrabit in regnum cælorum: sed qui facit voluntatem Patris mei, qui in cælis est, ipse intrabit in regnum cælorum; quicumque in illud cælestem regnum pervenire cupiunt, id à Deo petere debent, ut fiat voluntas ejus. Quamobrem hoc loco posita hæc petitio est statim post regni cælestis postulationem. Ut autem intelligant fideles, quam necessarium id nobis sit, quod hac prece postulamus, quantamque vim salutarium numerum ex ejus impetratione consequamur; demonstrabunt Patrochi, quibus miseris, & ærumnis oppressum fuerit hominum genus propter peccatum primi parentis. Nam à principio Deus proprii hominis appetitionem creatis rebus ingeneravit, ut naturali quadam propensione sumum quærerent, & expeterent finem, à quo ille nunquam, nisi abjecto extrinsecus impedimento, declinat. Hac autem initio fuit in homine expetendi Deum, suæ beatitudinis auctorem, parentemque, eò præclarior, & præstantior vis, quod is compos esset rationis, atque consilii. Sed hunc amorem, sibi naturaliter ingentium, cum reliquæ nature rationis expertes conservassent, quæ, ut initio procreatæ fuerunt natura bonæ, sic in eo statu, & conditione manserunt, hodieque manent; miseram hominum genus cursura non

non tenuit: non enim solum bona justitiæ originalis amisit, quibus à Deo supra naturæ suæ facultatem auctum, ornatumque fuerat, sed etiam insitum in animo præcipuum virtutis studium obscuravit. Omnes, inquit, declinaverunt, simul inutiles facti sunt: non est, qui faciat bonum, non est usque ad unum. Nam sensus & cogitatio humani cordis in malum prona sunt ab adolescentia sua: ut inde facile intelligi possit, neminem per se salutariter sapere, sed omnes ad malum esse propensos, innumera- bilesque esse hominum pravos cupiditates, dum proclives sunt, & fragranti studio feruntur ad iram, ad odium, ad superbiam, ad ambitionem, ad omne ferè malorum genus. Quibus in malis quamquam assidue versamur; tamen, quæ summa est nostri generis miseria, permulta ex illis sunt, quæ nobis minimè mala videantur: quæ res insignem arguit hominum calamitatem, qui cupiditatibus ac libidibus obcæcati, non videant, quæ salubri opinantur, plerumque esse pestifera; immò verò ad illa perniciosa mala, tamquam ad optabile, & expetendum bonum, rapiuntur præcipientes; ab iis, quæ verè bona sunt, & honesta, tamquam à contrariis rebus, abhorreant. Hanc opinionem; corruptamque judicium detestatur Deus illis verbis; Væ qui dicitis malum bonum, & bonum malum: ponentes tenebras lucem, & lucem tenebras: ponentes amarum in dulce, & dulce in amarum. Itaque, nostris ut subjiciant oculis diviniæ miserias, comparavit nos nostras littere iis, qui verum gustandi sensum amisissent: quæ re sit, ut

à salubri victu alieni sint, appetantque contrarium. Cum ægrotis præterea nos conferunt; ut enim illi, nisi morbum depulerint, sanorum, & integrorum hominum officina, ac munera obire non possunt: sic nos actiores, quæ Deo gratæ sunt, suscipere sine divinæ gratiæ adjumento nequimus. Quòd si quædam sic affecti assequimur; levia illa sunt, & quæ ad consequendam cælestem beatitudinem parum vel nihil momenti habent. Ad Deum, ut par est, amare, & colere, quod majus quiddam & altius est, quam ut nos humi strati id humanis viribus assequamur, numquam poterimus, nisi adjuvicio divini gratiæ sublevemur. Quamquam aptissima est etiam illa comparatio ad significandam miseram humani generis conditionem, quòd similes esse dicimur puerorum, qui suo relicti arbitrio temerè moveantur ad omnia: pueri, inquam, sumus, & imprudentes, ludicris sermonibus, & inanibus actionibus dediti, si à divino præsidio deseramus; sic enim nos objugat Sapientia: Usquequæ parvuli diligitis infantiam, & stulti ea, quæ sibi sunt noxia, cupiunt? Et in hunc modum hortatur Apostolus: Nolite fieri effusi sensibus. Etsi majori in inanitate, & errore versamur, quam illa puerilis ætas; cui tantum habet humana prudentia, ad quam tamen per se tempore potest pervenire; cum ad divinam prudentiam, quæ ad salutem necessaria est, nos nisi Deo auctore, & adjutore, aspirare non possimus: nisi enim præsto nobis sit Dei auxilium, rejectis iis, quæ verè sunt bona, & ad interitum ruimus voluntarium. Ac, si quis, discussa divinitus animi caligine,

Psalm.
52.
Gen. 8.

qui faciat bonum, non est usque ad unum. Nam sensus & cogitatio humani cordis in malum prona sunt ab adolescentia sua: ut inde facile intelligi possit, neminem per se salutariter sapere, sed omnes ad malum esse propensos, innumera- bilesque esse hominum pravos cupiditates, dum proclives sunt, & fragranti studio feruntur ad iram, ad odium, ad superbiam, ad ambitionem, ad omne ferè malorum genus. Quibus in malis quamquam assidue versamur; tamen, quæ summa est nostri generis miseria, permulta ex illis sunt, quæ nobis minimè mala videantur: quæ res insignem arguit hominum calamitatem, qui cupiditatibus ac libidibus obcæcati, non videant, quæ salubri opinantur, plerumque esse pestifera; immò verò ad illa perniciosa mala, tamquam ad optabile, & expetendum bonum, rapiuntur præcipientes; ab iis, quæ verè bona sunt, & honesta, tamquam à contrariis rebus, abhorreant. Hanc opinionem; corruptamque judicium detestatur Deus illis verbis; Væ qui dicitis malum bonum, & bonum malum: ponentes tenebras lucem, & lucem tenebras: ponentes amarum in dulce, & dulce in amarum. Itaque, nostris ut subjiciant oculis diviniæ miserias, comparavit nos nostras littere iis, qui verum gustandi sensum amisissent: quæ re sit, ut

Rom. 7.

assidue versamur; tamen, quæ summa est nostri generis miseria, permulta ex illis sunt, quæ nobis minimè mala videantur: quæ res insignem arguit hominum calamitatem, qui cupiditatibus ac libidibus obcæcati, non videant, quæ salubri opinantur, plerumque esse pestifera; immò verò ad illa perniciosa mala, tamquam ad optabile, & expetendum bonum, rapiuntur præcipientes; ab iis, quæ verè bona sunt, & honesta, tamquam à contrariis rebus, abhorreant. Hanc opinionem; corruptamque judicium detestatur Deus illis verbis; Væ qui dicitis malum bonum, & bonum malum: ponentes tenebras lucem, & lucem tenebras: ponentes amarum in dulce, & dulce in amarum. Itaque, nostris ut subjiciant oculis diviniæ miserias, comparavit nos nostras littere iis, qui verum gustandi sensum amisissent: quæ re sit, ut

Isai. 5.

Prov. 1.

1. Cor. 14.

has videat hominum miseras, & sublatò stupore, sentiat legem membrorum, ac sensus cupiditates, spiritui repugnantes recognoscant, omnemque dispiciat naturæ nostræ propensionem ad malum; qui poterit non ardenti studio opportunitatum tanto huic malo, quo naturæ vitio premitur, remedium querere, salutaremque illam regulam expetere, ad quam Christiani hominibus vita dirigenda, & conformanda sit? Hoc igitur illud est, quod inploramus, cum ita precamur Deum, Fiat voluntas tua. Cum enim, abjecta obedientia, & Dei voluntate neglecta, in illas miseras incidimus, unum illud tantorum malorum remedium nobis divinitus propositum est, ut Dei voluntate, quam peccando contempsimus, aliquando vivamus, omnesque cogitationes & actiones nostras ea regula metiamur: quod ut assequi possimus, suppliciter illud à Deo petimus, Fiat voluntas tua. Id verò illis etiam vehementer petendum est, in quorum animis jam regnat Deus, quique jam sunt radii divini luminis illustrati; cujus gratiæ beneficio, Dei obtulerent voluntati. Quibus licet ita comparatis, propriæ tamen cupiditates adversantur propter proclivitatem ad malum, insitiam in hominum sensibus; ut, etiam si tales simus, magnum tamen hoc loco nobis periculum sit à nobis ipsis, ne abstracti & illecti à concupiscentiis, quæ militant in membris nostris, iterum de salutis via deflectamus: de quo nos periculo Christus Dominus admonuit illis verbis: Vigilate, & orate ut non intretis in tentationem. Spiritus quidem promptus est, caro autem

† Jacobi
4.

† Matth.
46.

infirmata. Non enim est in hominis potestate, ne in ejus quidem, qui per Dei gratiam est justificatus, ita demotos habere carnis affectus; ut nunquam illi postea excitentur: quippe cum eorum, qui justificati sunt, mentem sanet Dei gratia, non etiam carnem: de qua illud scripsit Apostolus: Scio enim quia non habitat in me, hoc est in carne mea, bonum. Nam ut semel primus homo justitiam originalem, qua tamquam freno quodam cupiditates regebantur, amisit, minime eas postea ratio ita continere potuit in officio, ut ea non appetere, quæ etiam rationi repugnant. Itaque in ea hominis parte peccatum, id est peccati fomitem habitare scribit Apostolus, ut intelligamus eum non ad tempus, quasi hospitem, diversari apud nos; sed, quamdiu vivimus, tamquam incolam nostri corporis, in domicilio membrorum herere perpetuo. Ergo domesticis & intestinis hostibus assidue oppugnati, facile intelligimus, confugiendum esse ad Dei auxilium, petendumque, ut fiat in nobis voluntas ejus. Jam verò faciendum est, ut sciant fideles, quæ sit hujus petitionis vis: quo loco, multis omissis, quæ à doctoribus scholasticis de Dei voluntate utiliter, & copiose disputantur, voluntatem hic accipi dicimus pro ea, quam signi appellare solent, hoc est, pro eo quod Deus à nobis fieri, aut caveri jusserit, aut moverit. Quare voluntatis nomine hoc loco comprehensa sunt universa, quæ nobis ad celestem beatitudinem comparandum proponuntur, sive illa ad fidem, sive ad mores pertineant; omnia denique, quæcumque nos Christus Dominus per

Rom. 7.

per se, vel per Ecclesiam suam ficere aut imperari, aut prohiberi: de qua voluntate ita scribit Apostolus: Nolite fieri imprudentes: sed intelligentes, quæ sit voluntas Dei. Cum igitur illud precamur, Fiat voluntas tua; petimus in primis nobis, ut Pater cælestis facultatem concedat obtinendi divinis jussis, & inserviendi ei in sanctitate & justitia omnibus diebus nostris; ut ad nutum & voluntatem ejus omnia faciamus; ut ea colamus officia, de quibus in sacris litteris admonemur; ut ipso duce & auctore, reliqua omnia præstemus, quæ eos decet, qui non ex voluntate carnis, sed ex Deo nati sunt, exemplum Christi Domini secuti, qui factus est obediens usque ad mortem, mortem autem crucis; ut parati simus omnia perpeti potius, quam vel minimum ab ejus voluntate descendere. Nec verò quisquam est, qui hujus studio, & amore petitionis flagret ardentius, quam is, cui concessum sit, ut summam eorum dignitatem intueatur, qui Deo obediunt. Idem enim illud verissime dici intelligit; Servire Deo, & illi obedire, regnare esse. Quicumque, inquit Dominus, fecerit voluntatem Patris mei, qui in cælis est, ipse meus frater, soror, & mater est: hoc est, cum illo sum omnibus amoris, & benevolentie vinculis conjunctissimus. Nemo ferè est ex viris sanctis, qui in præcipuum hujus petitionis munus à Deo vehementer postularet: ac præclara quidem omnes, sed varia persèpe oratione usi sunt: in quibus mirificum & suavissimum Davidem videmus illud variè postulantes; modò enim inquit: Utinam dirigantur viæ meæ ad

† Ephes.
5.
† 1. Petr.
2.

custodiendas justificationes tuas. Interdum: Deduce me in semitam mandatorum tuorum. Nonnumquam: Gressus meos dirige secundum eloquium tuum, & non domineetur mei omnis injustitia. Huc pertinet illa: Da mihi intellectum, ut discam mandata tua. Judicia tua doce me: da mihi intellectum, ut sciam testimonia tua. Sæpè aliis verbis: tandem tractat, versatque sententiam. Qui loci diligenter animadvertendi sunt, & fidelibus explicandi, ut, quanta sit in prima hujus petitionis parte vis, & copia salutarum rerum, omnes intelligant. Secundo loco, cum illud precamur, Fiat voluntas tua; detestamur opera carnis: de quibus scribit Apostolus: Manifesta sunt autem opera carnis: quæ sunt fornicatio, immunditia, impudicitia, luxuria, &c. & si secundum carnem vixeritis, moriemini; petitionisque ne sinat Deus ea nos perficere, quæ sensus, quæ cupiditas, que imbecillitas nostra suaserit, sed ut nostram voluntatem sua voluntate moderetur. Alieni sunt hæc voluntate voluptuarii homines, qui in terrenarum rerum cura, & cogitatione defixi sunt. Ferunt enim libidine præcipites ad potiandum, quod concupierunt, & in illo fructu pravæ cupiditatis felicitatem ponunt, ut beatum etiam esse dicant, qui, quodcumque optarint, consequatur. Nos contra petimus à Deo, ut ait Apostolus, ne carnis curam faciamus in desideris, sed ut fiat voluntas ejus; etsi non facile adducimur, ut precemur Deum, ut cupiditatis nostris non satisfaciatur; habet enim difficultatem hæc animi inductio, quod ipsi quodammodo, id petentes,

† Psal.
117.

Gal. 5.

Rom. 8.

Rom.
13.

Nn
tes,

tes, nos videmur odisse: quod etiam stultitie tribuunt illi, qui toti herent in corpore: sed nos stultitie famam subeamus libenter Christi causa; & cujus est illa sententia: Si quis vult post me venire, abueget semetipsum; presertim cum sciamus, multo prestare, id optare, quod rectum, iustumque sit; quam illud assequi, quod a ratione, & virtute, a Dei legibus sit alienum: & certe deterior loco is est, quicumque ad id pervenit, quod temere ac libidinibus impulsu cupiebat, quam qui, optime quod optavit, non assequitur; quamquam non id modo petimus, ne concedatur nobis a Deo, quod ipsi nostra sponte cupimus, cum studium nostrum depravatum esse constat; sed ne id etiam detur, quod, suasore, & impulsore demone, simulato lucis Angelo, tamquam donum interdu postulamus. Rectissima illud Principis Apostolorum studium videbatur, pietatis plenissimum, cum Dominum a consilio proficiendum ad mortem advocare conabatur: & tamen eam, quis humanis senibus, non divina ratione duebatur. Dominus acriter objurgavit. Quod amantius in Dominum videtur eo postulari potuisse, quod Sancti viri Jacobus, & Joannes, illis irati Samaritanis, qui magistrum hospitio accipere noluisse, ab eo petierunt, ut juberet ignem de celo descendere, qui duos illos, & inhumanos absumeret? At a Christo Domino reprehensi sunt illis verbis: Nescitis, cujus spiritus estis: Filius hominis non venit animas perdere, sed salvare. Neque vero solum, cum, quod cupimus, malum est, aut mali speciem habet, Deum

Matth.
16.
Luc. 9.

Luc. 9.

prepari debemus, ut fiat voluntas ejus, sed etiam, cum re vera malum non est; veluti cum voluntas sequitur primam illam naturae inclinationem, ut appetat ea, quae naturam conservant, & rejiciat, quae ei contraria videantur. Quocirca, cum in eum locum ventum est, ut aliquod petere velimus hujus generis; tum vero dicamus ex animo, Fiat voluntas tua: imitemur illum ipsum, a quo salutem, & salutis disciplinam accepimus; qui cum naturaliter insito cruciatum, & acerbissime mortis timore commoveretur, tamen in illo horrore summi doloris, suam ad Dei Patris retulit voluntatem: Non mea, inquit, voluntas, sed tua fiat. Luc. 22
Quae mirabiliter depravatum est hominum genus: qui cum vim etiam suae attulerint cupiditati, eamque divinae voluntati subjecerint, tamen sine Dei auxilio, quo & a malo protegimur, & ad bonum dirigimur, peccata vitare non possunt. Ergo confugiendum est ad hanc precationem, & petendum a Deo, ut in nobis ipse instituta perficiat, ut exultantes cupiditatis motus comprimat, ut appetitus rationi obedientes efficiat, ut nos denique totos ad suam conformet voluntatem. Precamur etiam, ut Dei voluntatis cognitionem totus orbis terrarum accipiat; quo divinum mysterium, absconditum a saeculis, & generationibus, notum ac pervulgatum sit apud omnes. Formam praeterea, & praescriptionem hujus obedientiae postulamus, ut videlicet ad eam regulam dirigatur, quam in caelo & servant beati Angeli, & colit reliquus caelestium animarum chorus; ut, quemadmodum illi sponte, & summa cum

AD PAROCHOS. 283
eum voluptate obediunt divino muneri, sic nos Dei voluntati, quo modo ipse maxime vult, libentissime pareamus, & vero in opera, & studio, quod Deo navamus, summum a nobis amorem Deus, & eximiam charitatem requirit; ut, etiam si spe caelestium praemiorum totos nos ei dicaverimus, tamen ideo illa speremus, quod, ut in eam spem ingredemur, placuit divinae majestati. Quare tota nitatur illo in Deum amore nostra spes, qui mercedem amori nostro proposuit aeternam beatitudinem. Sunt enim, qui avariter alicui serviant, sed tamen pretii causa, quo amorem referunt; in eo, cui dant operam, nihil spectant, nisi illius bonitatem, atque virtutem ejus cogitatione, & admiratione se beatos arbitrantur; quod ei suum officium prestare possint; & hanc habet sententiam illa apposito: **SICUT IN CAELO, ET IN TERRA.**

Maxime enim nobis entendum est, ut Deo simus obedientes, quemadmodum beatas mentes esse diximus, quorum laudes in illo summe obedientiae munere obeundo, eo Psalmo persequitur David: Benedicite Domino omnes virtutes ejus: ministri ejus, qui factis voluntatem ejus. Quod si quis Sanctum Cyprianum secutus, sic illa interpretatur, ut dicat, In caelo, in bonis, & piis; In terra, in malis & impiis: nos vero etiam ejus sententiam comprobamus, ut pro caelo spiritus, pro terra caro intelligatur; & omnes, & omnia in omnibus, Dei voluntati obediunt. Gratiam item actionem continet

Psalm.
102.

Psalm.
118.

hac petitio. Veneramur enim ejus sanctissimam voluntatem, & maximo perfusi gaudio summis laudibus, & gratulationibus omnia ejus opera celebramus; qui certo eamque enim omnia bene fecisse, cum enim constet, esse omnipotentem Deum; necessario sequitur, ut omnia ejus nutu facta esse intelligamus; cum vero etiam ipsam, sicuti est, summum bonum esse affirmemus, nihil ex ejus operibus non esse bonum, cum omnibus ipse suam impertiverit bonitatem, confitemur. Quod si in omnibus divinae rationem non assequimur, in omnibus tamen, & ambigui causa neglecta, & rejecta omni hesitatione, illud Apostoli profitemur: investigabiles esse vias ejus. Sed ob id maxime etiam Dei voluntatem colimus, quod ab eo caelesti lumine dignati sumus. Ereptos enim de potestate tenebrarum, transiitilem in regnum filii dilectionis suae. Sed, ut extremo loco id explicet, quod ad meditationem pertinet hujus petitionis; redeundum est ad id quod initio attigimus, debere fidelem populum in hujus pronuntiatione petitionis esse demisso, & humili animo, repugitantem secum eam, quae in natura est insita, cupiditatum vim, divinae voluntati repugnantem, cogitantem se in eo officio vinci a naturis omnibus: de quibus ita scriptum est: Omnia serviant tibi: maximeque imbecille esse, qui nullum opus Deo gratum non modo non perficere, sed ne instituire quidem possit, illi Dei adiutorio sublevetur. Quoniam vero nihil magnificentius est, nihil praestantius, quam, ut diximus, Deo servire, & vitam ex ejus lege, ac praecipis agere: quid;

Nn 2

Rom.
11.

Colos.
1.

Psalm.
118.

quid optabilis esse potest homini Christiano, quam ambulare in viis Domini, quam nihil agitare animo, nihil actione suscipere, quod à divina voluntate abhorreat? Ut verbè eam exercitationem capiat, & illud institutum teneat diligentius, petat ex divinis libris exempla eorum, quibus, cum illi consiliorum suorum rationem non retulissent ad Dei voluntatem, omnia malè ceciderunt. Moneantur postremo fideles, ut in simplici & absoluta Dei voluntate acquiescant: ferat quoque animo conditionem suam, qui sibi inferiori loco videtur esse, quam ejus dignitas postulet: ne deserat ordinem suum, sed in ea vocatione maneat, in qua vocatus est, & proprium judicium subiacet Dei voluntati, qui nobis melius consultit, quam ipsi optare possimus. Si angustia rei familiaris, si corporis valetudine, si persecutionibus, si aliis molestiis, & angustibus preminur: certò statuendum est, nihil horum sine Dei voluntate, quæ summa omnium ratio est, nobis accidere posse; ideoque non debere nos gravitas commoveri, sed invicto animo ferre, semper illud in ore habentes, Domini voluntas fiat: & illud Beati Job: Si cut Domino placuit, factum est: sit nomen Domini benedictum.

Job 1.

PANEM NOSTRUM QUOTIDIANUM DA NOBIS HODIE.

Quarta petitio, & reliquæ deinceps, quibus animæ, & corporis subsidia propriè, ac nominatim postulamus, ad superiores petitiones referuntur: habet enim hunc ordinem, ac rationem precatio

Domini, ut postulationem rerum divinarum consequatur earum petitio, quæ ad corpus, & ad hanc vitam tendendam pertinent; nam ut ad Deum, tamquam ad ultimum finem, referantur homines, sic humane vitæ bona ad divina eadem ratione diriguntur, quæ quidem ideò optanda, ac petenda sunt; vel quòd ita divinus ordo postulat, vel quòd illis adjumentis ad divinarum bonorum adeptionem indigemus, ut iis adminiculis propositum finem consequamur, qui regno, & gloria cælestis Patris, atque iis præceptis colendis, servandisque continetur, quæ Dei voluntatis esse non ignoramus: quare omnem vim, & rationem hujus petitionis ad Deum, ejusque gloriam referre debemus. Præstantur igitur suum officium Parochi fidelibus auditoribus, ut intelligant, in iis petendis, quæ ad usum, ac fructum pertinent rerum terrenarum, esse intendendum animum, ac studium nostrum ad Dei præscriptionem, nec inde ulla ex parte declinandum. Nam in eo, quod scribit Apostolus: Quid oremus, sicut oportet, nescimus; maximè peccatur his postulationibus terrenarum, & caducarum rerum. Ergo petenda sunt bona hæc, ut oportet; ne perperam aliquid postulantes, responsum illud à Deo feramus; Nescitis quid petatis. Erit autem certa judicandi nota, quæ prava sit, quæve recta petitio, consilium, & propositum postulantis. Nam si quis terrena petit eo animo, ut illa omnino bona existimet, & in illis, tamquam in optato fine, coalescens, nihil præterea requirat; siue dubio non orat, sicut oportet. Non enim, inquit Sanctus

Rom. 8.

Matt. 20.

Angu-

I. Cor. 10.

Augustinus, petimus temporalia hæc tamquam bona nostra, sed tamquam necessaria nostra. Apostolus etiam in epistola ad Corinthios docet, omnia, quæ spectant ad usum vitæ necessarios, ad Dei gloriam referri oportere. Sive ergo manducatis, inquit, sive bibitis, sive aliud aliquid facitis: omnia in gloriam Dei facite. Sed ut videant fideles, quantum habeat hæc petitio necessitatem; commemoravit Parochi, quanta ad victum, & ad vitam colendam indigentia sit externarum rerum: quod magis intelligent, si comparatio fiet eorum, quæ primo illi parenti nostri generis, & reliquis deinceps hominibus fuerunt ad vivendum necessaria; nam etsi ille in amplissimo innocentie statu, unde & ipse, & ejus culpa omnis posteritas corrui, necesse habuisset adhibere cibum ad reficiendas vires: tamen inter illius, & nostræ vitæ necessitates multum interest; non enim ei vestibus ad tegumentum corporis opus fuisset, non tecto ad perfugium, non armis ad defensionem, non remediis ad valetudinem, non aliis multis, quorum subsidio nos ad hanc naturæ imbecillitatem, ac fragilitatem tendendam egemus: satis ei fuisset ad immortalem vitam ille fructus, quem felicissima vite arbor nullo ejus, aut posterorum labore præbisset. Neque verò futurus erat homo in tantis paradisi deliciis otiosus, quem ad agendum Deus in eo voluptatis domicilio collocarat: verum nulla ei opera molesta, nullum officii munus non jucundum fuisset; tulisset ille perpetuo suavissimos fructus ex cultura felicium hortorum, nec eum unquam opera, aut spes fessellisset.

At posterorum proles non solum fructu privata vitalis arboris, verum etiam horribilibus illa sententia condemnata est; Maledicta terra in opere tuo: in laboribus comedes ex ea cunctis diebus vitæ tuæ. Spinas & tribulos germinabit tibi, & comedes herbas terrens. In sudore vultus tui vesceris pane, donec revertaris in terram, de qua sumptus es: in quia pulvis es, & in pulverem revertetur. Nobis igitur contra evenerunt omnia, atque illi, & posteris contigissent, si Dei dicto audiens fuisset Adam; itaque versa sunt omnia, & mutata in deteriorem partem. In quo illud gravissimum est, quòd maximos sumptus, summum laborem, ac sudorem æquissimè nullus fructus consequitur; cum fruges date in deteriori segetem, vel succrescenti agrum herbarum asperitate opprimuntur, vel nimbis, vento, grandine, uredine, rubigine percussæ, & prostratae intereant; omnis anni labor, exiguo tempore, aliqua cæli, vel terre calamitate, recidat ad nihilum, quod accidit immanitate nostrorum scelerum; à quibus aversus Deus, nostris minimè benedicit operibus; sed horrenda manet sententia, quam de nobis deo pronuntiavit. Ergo Pastores in hujus loci tractationem incumbunt; ut sciat fidelis populus, sua culpa homines in has angustias, & miseras incidere; ut intelligat desudandum quidem & elaborandum esse in paradisi iis, quæ ad vivendum sunt necessaria: veruntamen, nisi laboribus nostris benedixerit Deus, fallacem spem, & inanem fore omnem contentionem. Nam neque qui plantat est aliquid, neque qui rigat: sed, qui incrementum dat, Deus. Et;

Gen. 3.

I. Cor.

Et; Nisi Dominus edificaverit domum, in vanum laboraverunt qui edificaverunt eam. Docentur igitur Parochi, esse res pene innumera- biles, quæ si nobis desint, vel vitam amittimus, vel agimus insuavem. Hac enim cogita rebus necessitate, nature, quæ inbecillitate, Christianus populus cælestem Patrem adire cogetur, & ab eo terrena, & cælestia bona suppliciter petere. Imitabitur prodigum illum filium, qui cum in regione longinqua cœ- pisset egere, nec esset, cum esuriret, qui ei siliquas daret, aliquando ad se rediens, intellexit, malorum, quibus premebatur, inquam nisi à patre esse expectandum reme- dium. Quo loco accedit etiam fidentis ad orandum fidelis popu- lus, si in cogitatione divine benignitatis recordabitur, paternas aures perpetuo patere filiorum vo- cabis; nam dum hortatur nos, ut panem petamus, ea se rectè peten- tibus abundè largiturum pollicetur; docendo enim, quo modo petamus, hortatur; hortando, impellit; im- pellendo, spondet; spondendo, nos in spem certissime impetrationis inducit. Excitatis igitur, & inflama- tis animis fidelis populi, sequi- tur, ut, quid hac petitione postuletur, declarandum sit; primum, qui sit ille panis, quem petimus. Scien- dum igitur est, in divinis litteris hoc panis nomine multa quidem significari, sed illa duo præcipue, primum quidquid in victu, cæteris- que rebus ad corpus, & vitamque tuendam adhibemus; deinde, quid- quid nobis ad spiritus, & animæ vitam, ac salutem Dei munere tri- butum est. Petimus autem hoc loco hujus, quam in terris agimus, vitæ subsidia, Sanctorum Patrum ita sen-

Luc. 15

tentium auctoritate. Quamobrem mirimè sunt audiendi, qui dicunt, non licere Christianis hominibus à Deo petere terrena hujus vitæ bona. Nam huic adversantur erro- ri, præter consentientem Patrum sententiam, exempla permulta tum veteris, tum novi testamenti. Jacob enim vovens, sic orabat: Si fuerit Dominus mecum, & custodierit me in via, per quam ego ambulo, & dederit mihi panem ad vescendum, & vestimentum ad induendum, reversusque fuero prosperè ad domum patris meiserit mihi Dominus in Deum, & lapis iste, quem erexi in titulum, vocabitur Domus Dei; cunctorumque, quæ dederis mihi, decimas offeram tibi. Salomon etiam certum petebat hujus vitæ subsidium, cum illud precabatur: Mendicitatem, & divitias ne dederis mihi: tribue tantum victui meo necessaria. Quid, quod Salvator humani generis illa jubet petere, quæ nemo negare audeat, ad corporis usum pertinere? Orate, in- quit, ut non fiat fuga vestra in hie- me, vel Sabbato. Quid dicemus de S. Jacobo; cujus illa sunt. Trista- tur aliquis vestrum? oret: æquo 5- animo est? psallat. Quid de Apo- stolo? qui sic cum Romanis agebat: Obsecro vos fratres per Dominum nostrum Jesum Christum, & per charitatem Sancti Spiritus, ut ad- juvets me in orationibus vestris pro me ad Deum, ut liberer ab infidelibus, qui sunt in Judea. Quare, cum & divinitus concessum sit fidelibus, ut petant hæc subsidia rerum humanarum, & perfecta hæc à Christo Domino tradita sit orandi formula; ne illud quidem dubium relinquatur, ut unam ex septem hæc esse petitionem. Petimus præterea panem

Gen. 28

Prova.

Matth.

Jacob.

Roma.

Psalm.
120.

panem quotidianum, id est victui necessaria; ut panis nomine, quod satis sit, & vestium ad tegendum, & cibi ad vescendum, sive panis is sit, sive caro, sive piscis, sive quodcumque aliud, intelligamus; videmus enim usum esse hoc lo- quendi modo Eliseum, cum regem moneret, ut præberet panem mili- tibus Assyriis, quibus magna cibo- rum copia data est. Illud etiam de Christo Domino scriptum scimus, Ingressus est in domum cujusdam principis Phariseorum Sabbato manducare panem. Qua voce, quæ ad cibum, quæque ad potum perti- nent, significari videmus. Ad hujus petitionis absolutam significatio- nem præterea animadvertendum est, hoc panis vocabulo non abun- dantem, & exquisitam ciborum, ac vestium copiam, sed necessa- riam, ac simplicem intelligi de- bere: quemadmodum scripsit Apo- stolus; Habentes alimenta, & qui- bus tegamur, his contenti simus. Et Salomon, ut diximus: Tribue tantum victui meo necessaria. Hujus quoque frugalitatis, & parsimonie illa voce, quæ proximè sequitur, admonemur, cum enim nostrum dicimus, panem illum ad necessi- tatem nostram, non ad luxuriam petimus: non enim Nostrum dici- mus, quia cum nobis opera nostrâ, siue Deo, parare possimus (est enim apud Davidem; Omnia te ex- pectant, ut des illis escam in tem- pore: Daute te illis, colligent: aperiente te manum tuam, omnia implebuntur bonitate: & alio loco: Oculi omnium in te sperant Do- mine: & tu das escam illorum: & tempore opportuno) sed quia ne- cessarius est, & à Parente omnium Deo, qui omnes sua providentia

alit animantes, nobis attribuit. Ob eam quoque causam panis Nostrer appellatur, quod jure est à nobis acquirendus, non injuria, fraude, aut furto parandus; quæ enim nobis malis artibus concilia- mus, non nostra sunt; sed alienis, sæpiusque illorum calamitosa est vel adeptio, vel possessio, vel certè jactura: contra verò honestis, ac laboriosis piorum hominum meritis, ex Prophete sententia tranquilli- tatis inest, & magna felicitas. Labo- res, enim inquit, manuum tuarum quia manducabis: beatus es, & bene tibi erit. Jam verò is, qui justo labore victum querunt, fructum vite benignitatis eo loco pollicetur Deus; Emitte Dominus benedictionem super cellaria tua, & super omnia opera manuum tuarum; benedicteque tibi. Neque solum petimus à Deo nobis, ut illo uti liceat, quod nostro sudore, ac virtute peperimus ejus adjumento benignitatis: id enim verè dicitur nostrum: sed etiam bonam mentem postulamus, ut rectè partis, rectè item, ac prædenter uti possimus. QUOTIDIANUM, huic etiam voci subjecta est ac notio frugalitatis, ac parsimonie, quam proximè dixi- mus, non enim multiplicem, aut delicatium cibum postulamus, sed eum, qui nature necessitati satisfaciat: ut eos pudeat hoc loco, qui, fastidio communis cibi, & potio- nis, conquistissima escarum, ac viuorum genera persequuntur. Nec minus hac quotidiani voce impro- bantur illi, quibus horrendas illas minas proponit Isaias: Vix, qui Isai. 5.

Psalm.
127.

Deut.
28.

Eccles.

5.

1. Tim.

6.

est inexplebilis horum hominum cupiditas, de quibus illud scriptum est à Salomone; Avarus non implebitur pecunia: ad quos dictum etiam illud pertinet Apostoli; Qui volunt divites fieri, incidunt in tentationem, & in laqueum Diaboli. Quotidianum prætere panem appellamus, quod vescimur eo ad recipiendum vitalem humorem, qui quotidie consumitur vi naturalis caloris. Est denique illa hujus ratio nominis, quòd assidue petendus est, ut in hac consuetudine amandi, & colendi Deum retineamus; nobisque omninò persuadeamus, id quod est, vitam, ac salutem nostram ex Deo pendere. DA NOBIS. Quantam hæc dux voces materiam præbeant ad cohortandum fideles, cum infirmam Dei potentiam piè, sanctèque colant, & venerentur, in cuius manu sunt omnia, & ut nefariam illam Satane ostentationem detestentur: Mihi tradita sunt omnia, & cui volo do illa, nemo non videt: nam minus nutu Dei distributa cuncta, & conservantur, & augentur. Sed quæ divitibus hæc est imposita necessitas, dixerit quispiam, petendi quotidianum panem, cum rebus omnibus abundet? Hæc illis necessitas est orandi in hunc modum, non ut dentur eis, quorum Dei benignitate habent copiam; sed ne, quæ abundè illis adsunt, amittant. Quamobrem, ut scribit Apostolus, Hinc discant divites non sublimè sapere, neque sperare in incerto divitiarum, sed in Deo vivo, qui præstat nobis omnia abundè ad fruendum. Hujus autem necessariz petitionis hanc causam affect Sanctus Chrysostomus, non solum ut nobis suppetat cibus, sed ut eum nobis suppeditet Domini manus,

Luc. 4.

1. Tim. 6.

quæ salutem, atque adeò salutarem vim inserens pani quotidianò, efficit, ut & cibus corpori prosit, & corpus animæ serviet. Sed quid est, quamobrem, DA NOBIS, numero multitudinis dicimus, non autem, mihi? Quia proprium illud est Christianæ charitatis, non ut quisque de se uno sollicitus sit, sed ut præterea de proximo laboret, & in cura suæ utilitatis meminerit etiam aliorum. Accedit eò, quòd, quæ alicui munera divinitus tribuantur, non idcirco tribuantur, ut solus ea possideat, vel in illis luxuriosè vivat; sed ut cum aliis communi- cetur, quæ necessitati superfluerint: nam inquit Sancti Basilus, & Ambrosius: Esurientium panis est, quem tu detines: nudorum indumentum est, quod tu recludis: miserorum redemptio est, & absolutio, pecunia, quam tu in terram defodis. HONTE. Admonet nos hæc vox communis infirmitatis; quis enim est, qui, si minus sua unius opera providere se posse sperat in longinquum tempus necessariis vitæ sumptus, saltem in diem victus subsidia paraturum non confidat? Sed ne hujus quidem fiduciaz facultas nobis à Deo permittitur, qui nos singulorum etiam dierum cibum à se petere jussit. Quæ sententia habet illam necessariam rationem: quia quotidiano pane egemus omnes, quotidie etiam Dominica præcatione singulis utendum esse. Hæc de pane, qui ore perceptus, corpus alit, atque sustentat, qui communis fidelium, & infidelium, piorum, & impiorum, admirabili Dei bonitate, qui solem suum oriri facit super bonos, & malos, & pluit super justos, & injustos, omnibus impertitur. Reliquus est spiritualis panis;

Ambrosius ex Basilio Magnus in ser.

Matthæ 5.

panis: quem etiam hoc loco petimus. Quo significatur omnia, quæcumque in hac vita ad spiritus, & animæ salutem, & incoluntatem requirantur: ut enim multiplex est cibus, quò corpus alitur, & sustentatur: sic non est minus generis esca, quæ spiritus, & animæ vitam continet; nam & verbum Dei cibus est animæ: Sapientia enim inquit: Venite, comedite panem meum, & bibite vinum, quò miscui vobis, Hujus autem verbi facultatem cum admittit Deus hominibus, quod efficere solet, cum gravius nostris sceleribus offenditur, fame dicitur premere genus humanum; sic enim est apud Amos: Mittam famem in terram: non famem panis, neque sitim aquæ, sed audiendi verbum Domini. Ut autem illud est certum propinque mortis signum, cum non possunt homines vel cibum sumere, vel sumptum retinere: sic magnum est desperatæ salutis argumentum, cum vel non querunt verbum Dei, vel, si adsit, non sustinent, & illam impietatis vocem in Deum effundunt; Recede à nobis, scientiam viarum tuarum nolumus. In hoc furore animi, & mentis cæcitate versantur illi; qui, neglectis iis, qui legitime eis præsuat, Catholicis & Episcopis, & Sacerdotibus, & à Sancta Romana Ecclesia detestantes; corruptoribus Dei verbi hæreticis se in disciplinam tradiderunt. Jam verò panis est Christus Dominus, animæ cibus: nam inquit ipse de se: Ego sum panis vivus, qui de cælo descendi. Incredibile est, quanta voluptate, ac lætitia perfundat piorum animi hæc panis tum; cum maxime terrenis molestiis, & incommodis confectentur; exemplo nobis est

Prov. 9.

Tol. 1.

Amos 8.

Job. 21.

Joan. 6.

Sanctus ille chorus Apostolorum, de quibus extat; Illi quidem ibant gaudentes à conspectu concilii. Refertur sunt hujusmodi exemplis libri de vita sanctorum hominum; & de intinis his honorum gaudiis ita loquitur Deus: Vincenti dabò manna absconditum. Præcipi autem panis noster est ipse Christus Dominus, qui in Sacramento Eucharistiaz substantialiter continetur. Hoc inexplicabile pignus charitatis dedit nobis rediturus ad Patrem, de quo dixit: Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, in me manet, & ego in illo. Accipite, & manducate: hoc est corpus meum. Ea petent Parochi, quæ ad fidelis populi utilitatem pertinebunt, ex eo loco, quò separatim hujus Sacramenti verbum continetur. Et verò dicitur hæc panis noster; quia fideiolum solummodo hominum est, id est eorum, qui charitatem cum fide conjungentes; Penitentia Sacramento sordes eluunt peccatorum; qui nondimittentes memoriam, & Dei filios esse, divinum Sacramentum sumunt, & colunt quanta maxima possunt sanctitate, ac veneratione. Quotidianus verò quamobrem dicitur, in promptu duplex ratio est: altera, in quòd in sacris Christianæ Ecclesiæ mysteriis quotidie & offertur Deo, & datur piè sanctèque postulantis: altera, quòd quotidie sumendus est, vel certe ita vivendum, ut quotidie, quoad idem fieri possit, dignè sumere queamus. Admit, qui contra sentiunt, nisi longo intervallo salutaribus his epulis animæ vesci non oportere; quid Sanctus dicat Ambrosius: Si quotidianus est panis, p. cui post animum illum stipas? Sed in hac petitione ad

Act. 5.

Apo. 2.

Matthæ 23.

Matthæ 26.

Matthæ 23.

Joan. 6.

1. Cor. 11.

Matthæ 26.

Matthæ 23.

Matthæ 23.

Matthæ 23.

Matthæ 23.

S. Amb.

in lib. 5

de Sacra-

crame.

cap. 4.

ad illud precipitū cohortandi sunt fideles, ut, cum recte & consilium, & industriam suam posuerint in comparandis rebus vite necessariis, rei exitum Deo permittant, sumique desiderium ad eum referant voluntatem, qui non dabit in eternum fluctuationem iusto. Nam vel concedet Deus, que petuntur, & ita sumi optatum consequetur: vel non concedet; & id erit certissimum argumentum, nec salutare illud esse, nec utile, quod piis à Deo negatur, cui magis cura est de eorum salute, quam illis ipsis. Quem locum instruere poterunt, explicandis iis rationibus, Parochi, que à Sancto Augustino in Epistola ad Probam præclare colliguntur.

Epist. 21. Extremum illud erit in hujus tractatione petitionis, ut meminerint divites facultates suas, & copias Deo acceptas referre; cogitentque se idcirco illis bonis esse cumulatos, ut illa distribuant indigentibus. In qua sententiam conveniunt, que in prima Epistola ad Timotheum ab Apostolo disserrunt: unde magnam vim Parochis petere licebit divinorum præceptorum, ad hunc locum utiliter, & salutariter illustrandum.

ET DIMITTE NOBIS DEBITA NOSTRA, SICUT ET NOS DIMITTIMUS DEBITO RIBUS NOSTRIS.

Cum ita multa sint, que infinitam Dei potentiam, cum pari sapientia, ac bonitate conjunctam, significant, ut, quocumque oculos, cogitationemque converteris, certissima signa immense potestatis, ac benignitatis occurrant; nihil profecto est, quod summum ejus am-

orem, & admirabilem in nos charitatem magis declaret, quam inexplicabile mysterium Jesu Christi passionis, unde perennis ille fons ad eluendas peccatorum sordes erupit; quo perfundi, & expiari, Deo dace, ac largitore, exoptamus, cum illud ab eo petimus: Dimittite nobis debita nostra. Continet autem hæc petitio summam quandam eorum bonorum, quibus per Jesum Christum cumulatum est humanum genus. Id enim docuit Isaias: Dimittetur, inquit, iniquitas domui Jacob, & iste omnis fructus, ut auferatur peccatum ejus: quod David etiam ostendit, beatos prædicans eos, qui salutarem illum fructum percipere poterunt, his verbis: Beati, quorum remissa sunt iniquitates. Quare est accuratè, ac diligenter Pastoribus hujus postulationis animadvertenda, & exponenda sententia, quam ad celestem vitam consequendam tantum valere intelligimus. Ingressimus autem novam præcandi rationem; nam hæcenus à Deo non solum æterna, & spiritalia bona, sed caduca, & que ad hanc vitam pertinent, commoda petivimus: nunc verò mala deprecamur & anime, & corporis, & hujus, & sempiternæ vite. Sed quoniam ad impetrandum, quod postulamus, requiritur recta postulandi ratio; quo modo affectos esse oportet eos, qui Deum hoc orare velint, dicendum videtur. Monebunt igitur Parochi fidelem populum, primum necesse esse, ut is, qui ad hoc petendum velit accedere, sum ipse peccatum agnoscat; deinde, ut ejus sensu, ac dolore commoveatur; tum, ut sibi omnimò persuadeat, Deum in hæc esse voluntate, ut iis, qui peccaverunt,

verunt, ita, ut diximus, affectis, & comparatis, ignoscat; ne fortè acerbam delictorum recordationem, ac recognitionem illa venia desperato consequatur, que olim Cain, & Judæ animam occupavit; qui Deum modò vindicem, & ultorem, non etiam mitem, & misericordem existimarunt. Ergo in hac petitione sic affecti sumus oportet, ut dolenter peccata nostra recognoscentes, ad Deum, tamquam ad parentem, non quasi ad judicem confugiamus; à quo, non ut ex justitia nobiscum agat, sed ex misericordia, postulamus: Facile autem adducemur, ut peccatum nostrum agnoscamus, si ipsum audierimus Deum nos in sacris litteris hujus rationis admonentem: est enim illud apud Davidem: Omnes declinaverunt, simul inutiles facti sunt: non est qui faciat bonum, non est usque ad unum. In eandem sententiam loquitur Salomon: Non est homo justus in terra, qui faciat bonum, & non peccet. Quod illud etiam pertinet: Quis potest dicere: Mundum est cor meum, purus sum à peccato? Quod idem à Sancto Joanne, ad deterrendos homines ab arrogantia, scriptum est: Si dixerimus quoniam peccatum non habemus, ipsi nos seducimus, & veritas in nobis non est. Et à Hieremia: Dixisti: Absque peccato & innocens ego sum: & propterea avertatur furor tuus à me. Ecce ego iudicio contendam tecum, eo quod dixeris: Non peccavi. Quorum sententias omnium idem, qui eas illorum ore protulerat, Christus Dominus hoc petitionis præscripto confirmat, quo jubet nos delicta nostra confiteri; id enim secus interpretari prohibuit auctoritas

Milevitanæ Concilii in hunc modum: Placuit, ut, quicumque verba ipsa Dominice orationis sibi dicimus: Dimittite nobis debita nostra, ita vult à sanctis dicuntur, non veraciter hoc dicatur: anathema sit. Quis enim ferat orantem, & non hominibus sed ipsi Domino mentientem; qui labiis sibi dicit dimitti velle, & corde dicit, que sibi dimittantur debita, non habere? Verum in necessaria recognitione peccatorum non est satis illa leviter recordari; nam, ut acerba nobis sit ea memoria, ut cor pungat, animum stimulet, & dolorem inurat, accessit est. Quare pertractabunt locum hunc diligenter Parochi, ut non solum facinorum, ac flagitiorum suorum meminerint fideles auditores, sed ut, molestè, dolenterque meminerint, ut, cum angantur intus sensibus, conferant se ad Patrem Deum; à quo, ut inherentes evellat scelerum aculeos, suppliciter petant. Nec verò solum erratorum turpitudinem studebunt subjicere oculis fidelis populi, verum etiam indignitatem, ac sordes hominum, qui, cum nihil sinis, nisi putida caro, nisi summa feditas, incomprehensibilem illam Dei majestatem, & inexplicabilem præstantiam, incredibilem in modum audeamus offendere, præsertim à quo profærat, liberati, innumerabilibus, maximisque beneficiis acti sumus: ut quid? ut abalienati à Patre Deo, qui summum bonum est, turpissima peccati mercede, Diabolo nos addicamus in miseram servitutem; neque enim dici potest, quam crudeliter ille dominetur in eorum animis, qui, repulsi à Dei iugo, ruptoque

Milev.
Conc.

Dei in l.

Dei in l.

Nec verò

Dei in l.

Joan. 12. 46. Ephe. 1. 7. Feb. 4. 1. Cor. 3. Psalm. 37.

charitatis amabilissimo nodo, quo parenti Deo spiritus noster adstrimptur, ad hostem acerrimum desciverunt; qui eo nomine princeps, & rector mundi, & princeps tenebrarum, & rex super universos filios superbia, dicitur in divinis literis. In eos autem, qui Demoniis tyrannide opprimuntur, verè convenit illa vox Isaiæ: Dominus Deus noster, possident nos domini absque te. Hæc si nos minus movent rupta federa charitatis, moveant certè calamitates, & ærumæ, in quas per peccatum incidimus; violatur enim sanctitas animæ, quam Christo desponsam esse scimus; profanum fit illud idem templum Domini, quod qui contaminant, in eos dicit Apostolus: Si quis autem templum Dei violaverit; & disperdet illum Deus. Innumerabilia sunt mala, quæ peccatum invehit in hominem: quam penè infinitam pestem David his verbis expressit: Non est sanitas in carne mea, à facie iræ tuæ: non est pax ossibus meis, à facie peccatorum meorum. Nimirum notat hanc plagæ vim, cum nullam sui partem pestifero peccato intactam fateretur; pervaserat enim in ossa peccati virus, idest, rationem, & voluntatem, quæ maxime solidæ sunt animæ partes, infecerat: hanc latè patentem pestem indicant sacra litteræ, cum peccatores, claudos, surdos, mutos, cæcos; & omnibus membris captos appellant. Sed præter dolorem, quem ex peccatorum quasi scelere sentiebat, magis etiam angebatur David ex ira Dei, quam in se propter peccatum commotam intelligebat. Bellum enim est scleratis cum Deo, quorum scleribus incredibiliter

offenditur: inquit enim Apostolus Ira, & indignatio, tribulatio, & angustia in omnem animam hominis operantis malignam etsi transierit actio peccati, tamen peccatum macula & reatu permanet; cui semper imminens ira Dei illud insequitur, tanquam umbra corpus. Cum igitur David his vulneraretur aculeis; ad petendam delictorum veniam excitabatur; cuius & exemplum doloris, & doctrinæ rationem, ex quinquagesimo ejus Psalmo depromptam, proponunt Parochi fidelibus auditoribus, ut Propheta imitatione & ad doloris sensum, idest ad veram penitentiam, & ad veniam spem erudiri possint. Quantum habeat utilitatem hæc docendi ratio, ut ex peccatis dolere discamus; illa Dei apud Hieronimam declarat oratio, qui cum Israëllem ad penitentiam hortaretur, admovebat eum, quæ malorum sensum perciperet, quæ peccatum consequantur: Vide enim, inquit, quia malum & amarum est reliquisse te Dominum Deum tuum, & non esse timorem mei apud te, dicit Dominus Deus exercituum. Qui carent necessario hoc recognitionis, ac doloris sensu, ii apud Prophetas, Isaiam, Ezechielem, & Zachariam, cor durum, lapideum, & adamantinum habere dicuntur: sunt enim instar lapidis, nullo dolore molli, nullum vitæ, idest salutaris recognitionis sensum habentes. Sed ne peccatorum gravitate deterritus, se populum veniam impetrare posse desperet; ipsum ad spem vocare Parochi debent his rationibus; quod & Ecclesie Christus Dominus potestatem dedit remittendis peccata, quemadmodum sacrosancti Sympoli

Rom. 2.

1. Cor. 3.

Psalm. 37.

Hier. 2.

Isai. 46.

Ezech. 36.

Zach. 7.

boli

boli articulo declaratur, & hæc petitione docuit, quanta esset Dei bonitas, ac liberalitas in genus humanum; nisi enim promptus esset, ac paratus Deus ad condonandum peccata penitentibus, nunquam nobis hæc precandi formulam præscripsisset: Dimitte nobis debita nostra. Quamobrem illud fixum in animis tenere debemus, fore, ut is paternam misericordiam nobis impertiat, qui ipsam his precibus jussit exposcere: nam omnino sub hæc petitione, illa est subjecta sententia, sic esse in nos affectum Deum, ut verè penitentibus libenter ignoscat. Est enim Deus is, in quem, abjecta obedientia, peccamus: cujus ordinem sapientie perturbamus, quantum est sitim in nobis; quem offendimus, quem facis, dictisque violamus. Verùm idem est ille beneficentissimus Pater, qui, cum possit omnia condonare, non modo se id velle declarat; sed etiam impulit homines, ut à se veniam peterent, & quibus verbis id facerent, docuit. Quare nemini dubium esse potest, quin, illo auctore, in nostra potentia sit, nobis Dei gratiam reconciliare. Et quoniam hæc testificatio propense ad ignoscendum divinæ voluntatis fidem auget, spem alit, charitatem inflamat; opere pretium est ornare hunc locum novum illis divinis testimoniis; & hominum exemplis, quibus maximorum scelorum penitentibus Deus veniam concesserit; quam sententiam quoniam persecuti sumus, quantum res ferebat, in proemio hujus precatiois, & in ea Symboli parte, quæ est de remittendis peccatis, inde assumunt Parochi, quæ ad hunc locum instruendum perti-

nere videbuntur; reliqua haurient ex divinarum litterarum fontibus: tum verò eodem utantur instituto, quo in cæteris petitionibus utendum duximus, ut intelligat fideles, quid hic, Debita significant; ne fortè decepti ambigunt, aliud ab eo, quam quod petendum sit, postulant. Primum autem scire oportet, nihilimè petere nos, nobis ut remittatur amor ex toto corde, ex tota anima, & ex tota mente nostra, quem omnino Deo debemus, & cujus debiti solutio est ad salutem necessaria. Neque verò, quia debiti nomine, etiam obedientia, cultus, veneratio, & cætera hujus generis officia continentur, postulas, sed precamur, ut liberet à peccatis sic enim S. Lucas est interpretatus: qui peccata pro debitis posuit, ob eam causam, quod illis committendis reificium Deo, & debitis panis propositi, quas vel satisfaciendo, vel patiendo penidimus. Hujus generis debiti sunt, quod Christus Dominus locutus est ore Prophetæ; Quæ non rapui, tu excolvebam. Quæ Dei verbi sententia licet intelligere, non solùm nos debitorum esse, sed etiam non esse solvendo; cum peccator per se satisfacere nullo modo possit. Quare confugiendum nobis est ad Dei misericordiam; cuius gratia per justitia respondet, cujus est retinentissimus Deus, utendum erit deprecatione, & patrocinio passionis Domini nostri Jesu Christi; sine qua nemo unquam veniam delictorum impetravit; à qua omnis & satisfaciendi vis, & ratio tanquam ex fonte profuit; nam pretium illud in cruce à Christo Domino persolutum, & nobiscum per sacramenta,

Luc. 11.

Psalm. 68.

menta, re, vel studio, ac desiderio adhibita, communicatum, tanti est, ut nobis impetret, & conficiat, quod hac petitione postulamus, ut peccata nostra remittantur; Quo loco non id modo pro levisdam eratis, & facillimis ad impetrandam veniam, sed pro gravibus, & mortiferis peccatis deprecamur, quae precatio in scelerrum gravitate pondus non habet, nisi id à Penitentiae Sacramento, re, vel certe desiderio suscepto, ut jam dictum est, assumpserit. Dicimus autem, Debita nostra, longè aliter, atque, Panem nostrum, antea diximus, nostrè enim ille est panis, quia nobis Dei munere tribuitur: at peccata nostra sunt, quia illorum culpa residet in nobis: nam nostra voluntate suscipiuntur; quae peccati vim non habent, nisi essent voluntaria. Nos igitur, eam culpam sustinentes; & coiscentes, ad expiandum peccata necessariam Dei clementiam imploramus. In quo non utimur excusatione ejusquam, nec causam in quemquam transferimus, ut primi homines Adam, & Eva fecerunt: ipsi nos indicamus, illam, si sapiamus, Prophetae precationem adhibentes: Non declines cor meum in verba malitiae, ad excusandas excusationes in peccatis, Nec verò dicimus, dimitte mihi, sed nobis; quod fraterna necessitudo, & charitas, quae inter omnes homines intercedit, à nobis singulari postulat, ut de communi proximorum salute solliciti, cum pro nobis preces facimus, pro illis etiam deprecemur. Hunc orandi morem, à Christo Domino traditum, deinceps ab Ecclesia Dei acceptum, perpetuè servatum, ipsi & maxime tulerunt Apostoli,

& ut ceteri adhererent, auctores fuerunt. Hujus autem flagrantis studii, & cupiditatis in deprecando pro salute proximorum, habemus in utroque testamento sanctorum Mosis, & Pauli praeclarum exemplum: quorum alter sic Deum precabatur; Aut dimitte eis haec iniquitatem, aut si non facis, dele me de libro tuo; alter in hunc modum; Optabam ego ipse anathema esse à Christo pro fratribus meis.

Exod.
32.
Rom.9.

SICUT ET NOS DIMITTIMUS DEBITORIBUS NOSTRIS.

Illud, Sicut, dupliciter intelligi potest: nam & similitudinis vim habet, cum videlicet à Deo petimus, ut, quemadmodum nos injurias, & contumelias remittimus eis, à quibus lesi sumus; sic ipse nobis peccata condonet. Est praeterea conditionis nota; in quam sententiam Christus Dominus eam formulam interpretatur: Si enim dimiseritis, inquit, hominibus peccata eorum: dimittet & vobis Pater vester caelestis delicta vestra. Si autem non dimiseritis hominibus: nec Pater vester dimittet vobis peccata vestra. Verùm habet uterque sensus eandem ignoscendi necessitatem: ut, si volumus Deum nobis veniam concedere delictorum, parcamus illis ipsis necesse sit, à quibus injuriam accepimus; sic enim Deus oblivionem injurarum, mutamque studium, & anorem requirit à nobis, ut eorum, qui in gratiam non sunt, reconciliati, dona, ac sacrificia rejiciat, & aspernetur. Est etiam naturae lege sancitum, ut tales nos aliis praebemus, quales eos in nos esse cupimus: verè ut impudētissimus ille

Matth.
9.

illè sit, qui postulat à Deo, ut sui sceleris penam praetermittat, cum ipse in proximum animum retineat armatum. Quare parati, & prompti ad ignoscendum esse debent i, quibus impositae sunt i iuriae; cum & urgeantur hac peccandi formula; & apud Sanctum Lucam id jubet Deus: Si peccaverit in te frater tuus, increpa illum: & si penitentiam egerit, dimitte illi. Et si septies in die peccaverit in te, & septies in die conversus fuerit ad te, dicens, praetere me, dimitte illi. Et in Evangelio Sancti Matthaei sit: Diligite inimicos vestros, & Apostolus, & ante eum Salomon scripsit; Si esurierit inimicus tuus, ciba illum: si sitit, potum da illi: & sic apud Sanctum Marcum Evangelistam; Cum stabitis ad orandum, dimittite si quid habetis adversus aliquem; ut & Pater vester qui in caelis est, dimittat vobis peccata vestra. Sed quoniam, depravata naturae vitio, nihil aegrius fit ab homine, quam ut inferenti condonet injurias; omnes conferant Patrochi animi, & ingenii vim ad commutandos & flectendos animos fideli am ad hanc lenitatem, & misericordiam, Christiano homini necessariam. Commoveantur in tractatione divinarum orationum: in quibus audire licet imperantem Deum, inimicis ignoscendum. Praedictum id, quod verissimum est, magno esse argumento hominibus, eos esse Dei filios, si facile remittant injurias, & inimicos diligant ex animo. Elucet enim in eo, quod inimicos diligimus, similitudine quaedam cum Parente Deo, qui sibi inimicissimum, & infestissimum genus hominum, filii sui morte ab aeterno exitio redemptum, recon-

ciliavit. Sit autem hujus cohortationis, & praecepti clausula illud imperium Christi Domini, quod recurre non possumus sine summo dedecore, & pernicie: Orate pro persequentibus, & calumniantibus vos: ut sitis filii Patris vestri, qui in caelis est. Verùm hoc loco non vulgaris Pastorum prudentia requiritur, ne quis, cognita hujus difficultate, ac necessitate praecepti, salutem desperet. Sunt enim, qui cum se debere intelligant contereere injurias oblivione voluntaria, & eos diligere, qui laeserunt, id cupiunt, & pro viribus faciunt, sed universam memoriam injuriam sibi exhauriri non posse sentiunt; nam resident in animo quaedam reliquiae simultatis: quamobrem magnis agitantur conscientiae fluctibus, verentes, ne, parum simpliciter, & candidè positus inimicitias, Dei jussu non obediunt. Hic igitur Pastores contraria studia carnis, & spiritus explicabunt; quod illius sensus sit ad vindictationem proclivis, hujus ratio proposita ad ignoscendum; hinc later ipsos perpetuam turbam, ac rixam existeret: quare saluti minime diffidendum esse demonstrabunt, reclamantibus, & adversantibus rationi, corruptae naturae appetitibus, modo spiritus perstet in officio & voluntate remittendi injurias, proximique diligendi. Quod autem alique fortasse fuerint, qui, cum novum animum inducere possint, ut oblitii injurias, ament inimicos, propterea deterriti ea, quam diximus, conditione hujus petitionis, Dominicae precatione non utantur; dnas has rationes afferent Parochi, à quibus exitiosum hunc errorem illis eripiant.

Luc.17

Matth.
5.

Rom.
12.

Prov.
25.

Marc.
1.

Matth.
9.

Nam quisvis unus è fidelium numero preces has facit totius Ecclesie nomine; in qua pios esse aliquot necesse est, qui debitoribus ea; quæ hic commemorantur, debita remisertunt. Accedit eò; quod id à Deo petentes; unà etiam petimus quidquid ad illud impetrandum in eam petitionem à nobis necessario conferendum est. Petimus enim & veniam peccatorum; & donum veræ penitentiae; petimus facultatem intimi doloris; postulamus; ut à peccatis abhorere; & illa Sacerdoti verè ac piè confiteri possimus. Itaque cum necesse etiam nobis sit parcere iis; qui damnati; aut malum aliquid dederint; cum; ut nobis Deus ignoscatur; precamur; simul oramus; ut facultatem largiatur reconciliandi nos illis; quos odimus. Quare deterrendi sunt ab ea opinione; qui inani; & pravo illo timore commoventur; ne sibi Deum reddant offensiorem hac precatone; contraque etiam cohortandi ad frequentem precatonis usum; quo à Parente Deo postulent; ut sibi det eam mentem; ut iis; qui læserint; ignoscant; & inimicos diligant. Sed; ut precatio omnino fructuosa sit; primum hæc in ea est cura; meditatioque adhibenda; nos Deo supplices esse; & ab eo veniam petere; quæ non datur; nisi penitenti; itaque nos ea charitate; & pietate præditos esse oportere; quæ penitentibus conveniat; convenire autem maxime iis; subiecta quasi oculis propria flagitia; atque facinora lacrymis expiare. Cum hac cogitatione coniungenda est cautio in posterum eorum rerum; in quibus fuit aliqua occasio peccandi; quæque nobis ansani

dare possint ad offendendum Parentem Deum. In his curis versabatur David; cum diceret: Et peccatum meum contra me est semper: Et alio loco: Lavabo per singulas noctes lectum meum: lacrymis meis stratum meum rigabo. Proponat sibi præterea inusquaque ardentissimum orandi studium eorum; qui à Deo precibus impetraverunt veniam delictorum; ut publicani illius; qui longè consistens præ pudore; ac dolore; & oculis humi defixis; tantum pulsabat pectus; eam habens orationem: Deus propitius esto mihi peccatori: Tum illius peccatricis mulieris; quæ Christo Domino; retro stans; rigatos à se ejus pedes; capillat etiam abstersos osculabatur: Petri denique Principis Apostolorum; qui egressus foras; flevit amare. Deinde cogitandum est; quò inferiores sunt homines; & ad morbos animi; quæ sunt peccata; propensiores; eò pluribus; & frequentioribus medicamentis indigere; sunt autem ægrota animarum remedia; Penitentia; & Eucharistia. Hæc igitur sæpissime adhibeat fidelis populus: deinde elemosynia; quemadmodum tradunt divinæ litteræ; medicina est accommodata sanandis animarum vulneribus; quare; qui piè hac præce uti cupiunt; pro viribus benignè faciant egentibus; quantum enim vim habeat ad delendas scelerum maculas; testis est in Tobia Angelus Domini Sanctus Raphael; cuius est illa vox: Elemosyna à morte liberat; & ipsa est; quæ purgat peccata & facit invenire misericordiam & vitam æternam. Testis est Daniel; qui Nabuchodonosor regem sic admonebat: Pec-

Psal.
50. & 6

Luc. 18

1. & 7.

Matth.

26.

Tob. 12

Dan. 4

Pec-

Pecca tua elemosynis redime; & iniquitates tuas misericordis pauperum. Optima autem largitio & impertuenda misericordis ratio est oblivio injuriarum; & bona voluntas erga eos; qui rem; vel existimationem; vel corpus tuum; tuorumve violant. Quicumque igitur cupit in se esse maxime misericordem Deum; is ipsi Deo suas donet inimicitias; remittatque omnem offensionem; & pro hostibus libentissime deprecetur; omnem captans occasionem de illis ipsis bene promerendi. Sed quoniam hoc argumentum explicatum est; cum homicidii locum tractavimus; eò rejicimus Parochos; qui tamen hanc petitionem hoc fine concludunt; nihil injustius esse; aut fugi posse; quam eum; qui cum hominibus durus sit; ut nemini se det ad lenitatem; idem postulet; ut in se sit mitis; & benignus Deus.

ET NE NOS INDUCAS IN TENTATIONEM.

Non dubium est; quia filii Dei post impetratum delictorum veniam; cum incensi studio adhibendi Deo cultum; & venerationem; caeleste regnum expectant; & omnia divino muneri tribuentes pietatis officia; toti pendunt à paterna benignitate; ac providentia; tum eò magis humani generis hostis omnes adversus illos artes excogitet; omnes machinas parat; quibus oppugnentur sic ut verendum sit; ne; labefacta; & mutata scientia; rursus in vitia delabantur; longèque deteriores evadant; quam antea fuerint. De quibus illud Principis Apostolorum jure dici possit: Melius erat illis non cog-

noscere viam justitiæ; quam post agnitionem; retrorsum converti ab eò; quod illis tradidit est; sancto mandato. Quare nobis à Christo Domino datum est hujus petitionis præceptum; ut quotidie nos Deo commendemus; ejusque patriam curam; & præsidium imploremus; minime dubitantes fore; ut si; deseramus divino patrocinio; vaserimus hostis laqueis irroiti tenemur. Neque vero solus in hac orandi regula jussit à Deo petere; ne patiatur nos induci in tentationem; sed in illa etiam oratione; quam ad sacros Apostolos habuit sub ipsum mortis tempus; cum quidem ipsos nudos esse dixisset; eos hujus officii his verbis admonuit; Orate; ut non intretis in tentationem. Quæ iterum à Christo Domino adhibita admonitio magnum diligentia omni imponit Parochis excitandi fidelem populum ad frequentem hujus usum precatonis; ut; cum tanta hominibus ab hoste Diabolo in singulas horas pericula hujus generis intenduntur; à Deo; qui solus illa populare potest; petant illud assidue: Ne nos inducas in tentationem. Intelliget autem fidelis populus; quantum optent divini hujus adjumenti; si suæ imbecillitatis; inscitiaque meminert; si recordabitur illam Christi Domini sententiam; & Spiritus quidem promptus est; caro autem infirma: si venerit in mentem; quam gravis sint; & exitiales hominum casus; impellente demone; nisi sustineatur dextera caelestis auxilio. Quod illustrius esse possit humanæ infirmitatis exemplum; quam sacer ille chorus Apostolorum; qui magno antea animo cum essent; primo quo-

Joan.

13.

Matth.

26.

Matth.

26.

Matth.

26.

Pp

quo-